

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Aan de plaatsvervangend Directeur-Generaal van de Volksgezondheid
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
drs. A. Van Rijn
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

T +31 88 689 8989
info@rivm.nl

Ons kenmerk
0001/2023 LCI/JvD/tl/sf

Datum 4 januari 2023
Onderwerp Advies m.b.t. aanvullende maatregelen reizigers uit China

Behandeld door
LCI
T +31 88 689 7000
lci@rivm.nl

Geachte mevrouw Van Rijn,

Op 3 januari 2023 kwam het Responsteam COVID-19 van het Clb bijeen om de epidemiologische situatie en respons ten aanzien van de COVID-19-pandemie te beoordelen.

Op 30 december 2022 heb ik de adviesaanvraag ontvangen waarin u het Responsteam (RT) van het RIVM namens het kabinet vraagt te adviseren over de wenselijkheid van aanvullende maatregelen (in Europees verband) voor reizigers vanuit China.

Hieronder volgen de adviezen, gebaseerd op de bespreking in het Responsteam.

Adviezen

Adviesvraag VWS

Op 29 december is er in Europees verband gesproken over de COVID-19 situatie in China. Tijdens dit overleg zijn lidstaten opgeroepen om extra inspanningen te leveren op het gebied van monitoring en surveillance. Tijdens dit overleg gaven zowel de WHO, het ECDC, als de overgrote meerderheid van de Europese lidstaten aan op dit moment (nog) geen aanleiding te zien om verregaandere maatregelen op te leggen aan reizigers uit China. Inmiddels heeft in navolging van Italië ook Spanje een testverplichting ingesteld voor reizigers afkomstig uit China. Het is de verwachting dat Frankrijk dit ook op korte termijn zal doen. Gegeven de zorgen in de lidstaten en het feit dat het niet goed mogelijk is om echt goed beeld te krijgen van de ontwikkelingen in China zal naar alle waarschijnlijkheid aankomende dinsdag de IPCR (crisisrespons van de Raad) bijeen geroepen worden, om in Europees verband mogelijke maatregelen voor reizigers vanuit China te bespreken.

In het kader van de standpuntbepaling van Nederland in Europees verband verzoeken wij het Response Team ons te adviseren over de wenselijkheid van aanvullende maatregelen (in Europees verband) voor reizigers vanuit China. Denk hierbij aan een testverplichting voor inreizende reizigers, maar ook andere

maatregelen die een mitigerend effect kunnen hebben op verspreiding van het virus of het vroegtijdig detecteren van mogelijke nieuwe varianten.

Advies

Op basis van beschikbare, maar incomplete informatie wordt vastgesteld dat de huidige COVID-19-verheffing in China wordt veroorzaakt door diverse subtypen van de omikronvariant. Wat zijn de consequenties hiervan voor Nederland? Vanwege brede, door vaccinatie en infectie, opgebouwde immuniteit bij de Nederlandse bevolking, gericht tegen omikronvarianten, en het nog steeds circuleren van omikronvarianten in Nederland zelf, bestaat er op dit moment geen extra dreiging vanuit reizigers uit China en is deze vergelijkbaar met reizigers afkomstig uit andere landen. Wel lijkt het percentage besmette reizigers in vluchten vanuit China opmerkelijk hoog, naar verluidt tot soms wel een derde tot de helft, maar dit moet dan gerelateerd worden aan het volume reizigers uit dat land, vergeleken met het totaal uit andere landen. Om deze en andere redenen, zoals hieronder benoemd, adviseert het Responsteam op dit moment geen aanvullende maatregelen voor reizigers die vanuit China naar Nederland komen, dan die in de kamerbrief van 30 december 2022 jl. zijn verwoord.

Om een eventueel veranderende situatie door een nieuwe variant tijdig te kunnen vaststellen is surveillance van groot belang. Dit komt allereerst op China zelf aan: om het ontstaan van varianten in China te monitoren is een gedegen surveillance en het internationaal delen van de uitkomsten essentieel. Het Responsteam adviseert om vanuit de Europese Unie en de WHO bij China het belang hiervan blijvend onder de aandacht te brengen. Surveillance van aankomende reizigers op luchthavens in Europa, zoals een aantal Europese landen uitvoeren of voornemens zijn dat te doen, levert een minder tijdig en onvolledig beeld en moet gezien worden als tweede keus, als China geen gegevens verstrekt.

In Nederland wordt het vóórkomen van verschillende varianten van het virus gemonitord d.m.v. de kiemsurveillance en een landelijk dekkende rioolwatersurveillance. Recentelijk is de rioolwatersurveillance rond Schiphol geïntensiveerd m.b.t. het onderzoek naar varianten. In aanvulling hierop zal deze surveillance bovendien worden uitgebreid met monsters van afvalwater van vliegtuigen uit China. Het direct testen van reizigers uit China in aanvulling hierop heeft voor de surveillance van varianten maar een beperkte meerwaarde, vanwege een lage gevoeligheid/kans voor het oppikken van nieuwe varianten. Een meerwaarde is er alleen als een dergelijke surveillance op Europees niveau gecoördineerd wordt, in het geval dat surveillancegegevens vanuit China zelf als volstrekt ontoereikend beoordeeld blijven. In dat geval is het belangrijk dat (een steekproef van) reizigers direct na binnenkomst professioneel getest worden, met bij voorkeur een PCR-test om voldoende kwaliteit te garanderen. Om de gegevens tijdig beschikbaar te hebben voor beleid is het essentieel dat het RIVM nauw betrokken is bij een dergelijk initiatief. De zelftesten die vanaf 5 januari worden meegegeven aan reizigers zijn minder geschikt voor surveillancedoeleinden, omdat de opvolging en doorgifte van uitslagen onzeker is, en deze testen waarschijnlijk door een deel van de reizigers pas op een later tijdstip zullen worden gebruikt, waardoor besmetting ook in Nederland opgelopen kan zijn.

Daarnaast kunnen betere opbrengsten worden verwacht van het sequencen van professioneel op Schiphol afgenomen (PCR) testen dan van (ingestuurde) zelftesten.

Het Responsteam adviseert om op dit moment geen aanvullende maatregelen voor individuele reizigers uit China in te stellen, bovenop de reeds geldende basismaatregelen; testen bij klachten en isolatie bij een positieve test. De verwachting is dat een dergelijk advies maar weinig en/of tijdelijk effect zal hebben op introductie en verspreiding van omikronvarianten. Immers, de ervaringen opgedaan bij opkomst van o.a. de alfa-, delta- en omikronvarianten hebben laten zien dat de introductie en de daaropvolgende verspreiding niet te voorkomen waren door het instellen van reisrestricties of specifieke aanvullende maatregelen voor individuele reizigers. De praktijk heeft ook geleerd dat ook reizigers die in de 48 uur voor de vlucht een negatieve PCR- of sneltest hebben verkregen blijkens door hen aangeleverde documentatie, al tijdens de vlucht positief kunnen worden.

Omdat de introductie van varianten van het SARS-CoV-2-virus in de praktijk niet is te voorkomen, is het advies om in algemene zin goed voorbereid te zijn op een scenario met een meer bedreigende variant die ziekmakender en/of veel besmettelijker is dan de huidige omikronvarianten (WRR scenario 3). In dit verband is het internationaal delen van kiemsurveillancegegevens essentieel. Op internationaal niveau doen de WHO en ECDC risicoanalyses en zullen een bedreigende variant classificeren als 'variant of concern' (VOC) als daar aanleiding toe is. Het Responsteam wil er ook graag op wijzen dat een dergelijke dreiging niet per se uit China hoeft te komen, omdat er ook in andere delen van de wereld nog veel circulatie van het virus is.

De situatie wat betreft de te nemen maatregelen is anders als er een variant of concern van SARS-CoV-2 in China of elders wordt geïdentificeerd. Dan kan het wél zinvol zijn om op Europees niveau, of wereldwijd, af te spreken dat reizigers voor aanvang van hun reis vanuit een dergelijk gebied een PCR SARS-CoV-2-test moeten doen en dat alleen reizigers die negatief testen worden toegelaten op internationale vluchten; ook een quarantaineperiode na aankomst en hertest na enige dagen, kan onderdeel zijn van het advies. Op deze manier kan de verspreiding van de VOC tijdelijk vertraagd worden. Andere maatregelen op individueel niveau zijn in Nederland en andere (individuele) Europese landen niet zinvol gebleken om de introductie en daaropvolgende verspreiding van een nieuwe variant te voorkomen of te vertragen en worden daarom niet geadviseerd.

Tot een nadere mondelinge toelichting ben ik gaarne bereid.

Hoogachtend,

Prof. dr. J.T. van Dissel
Directeur Clb